

Nieuw schoolconcept pakt intergenerationele overdracht aan

Interview met Andrew Simons over 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst'

Hij stond voor de klas, werkte als schooldirecteur en bovenschools directeur van 18 basisscholen maar zet zich nu in als kwartiermaker bij de Provincie Limburg voor 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst'. Voor Andrew Simons komen onderwijs, innovatie en gezondheid zo perfect samen. 'Als schooldirecteur werd ik het hele jaar door benaderd met interventieprogramma's, je zag door de bomen het bos niet meer.' Het programma 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst' gooit al die interventies in de blender en serveert één aanpak die intergenerationele overdracht van gezondheidsproblemen bij de wortel aanpakt. Vanuit integrale samenwerking en met aandacht voor de leer- en leefomgeving van het kind als geheel.

Het programma 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst' sluit naadloos aan bij de NCJ ambitie en de landelijke JGZ Preventieagenda waar vanuit de pijler gezondheid wordt gewerkt aan het verkleinen en mogelijk voorkomen van gezondheidsverschillen en het vergroten van gezondheidsvaardigheden. Daarbij zijn een gezonde leefstijl, gezonde voeding, bewegen, een goede slaapkwaliteit en gezonde stresshantering belangrijke elementen. Vanuit de pijler gezondheid hebben we extra aandacht voor het aansluiten bij de leer- en leefomgeving van kinderen. Het programma 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst' was dus een programma dat direct aansprak omdat het een feest van herkenning was. En misschien is het ook een antwoord op hoe gezondheidsvaardigheden in de omgeving van het kind gebracht kunnen worden.

NCJ-adviseur Ellen-Joan Wessels interviewt Andrew Simons daarom over dit succesvolle concept in Limburg en de rol van de Jeugdgezondheidszorg hierin. Vanuit deze slimme samenwerking wordt later dit jaar ook een webinar georganiseerd voor schooldirecteuren en JGZ'ers over 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst' om er samen voor te zorgen dat gezondheid een vast onderdeel wordt van de leer- en leefomgeving van kinderen.

Andrew, hoe leg jij uit wat 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst' is'?

Als leraar en schooldirecteur ben ik met alle welgemeende intenties en een goed aanbod geconfronteerd, maar de praktijk wees uit dat ik zaken deed met de eerste die binnenkwam en tegen alle anderen die binnenkwamen zei ik 'dat doen we al'. Van alles wat ik dus had kunnen doen, deed ik maar 2 of 3% en ik had het idee dat ik heel veel deed. Collega directeuren in het veld herkenden dit. En dus zochten wij naar een manier om effectieve, waardevolle elementen te integreren in één interventie, waarbij de losse onderdelen elkaar versterken. Als je wilt werken aan het bevorderen van een gezonde leefstijl, dan kun je niet alleen insteken op voeding. Een gezonde leefstijl is ook beweging, aandacht voor welzijn en dagritme of communicatie met ouders. Dat hoort allemaal bij een gezonde leefstijl. Je realiseert de gezamenlijke ambitie om kinderen gezond te laten opgroeien tot een gezonde generatie volwassenen dus door het samen te pakken en door het samen te doen. Kortom, wij willen eigenlijk af van alle kleine, kortdurende, weinig effectieve interventies die op die basisscholen afgevuurd worden. We willen liever één grote geïntegreerde interventie waarin bewezen effectieve elementen aan elkaar gekoppeld

worden. Leerkrachten hebben een groot hart, maar de realiteit is dat er te veel op hen afkomt. Terwijl de gezamenlijke ambitie gelijk is. Daarnaast hebben wij geleerd dat als je echt iets significant wilt doen voor gezondheid en het ontwikkelen van gezond gedrag, dan moet het in het school-DNA verweven zijn. Het moet erbij horen. Het moet een integraal onderdeel van het denken van leerkrachten, ouders, kinderen en directie zijn. Dat bereik je niet met gefragmenteerde interventies. Daar heb je één grote interventie bij nodig die iedere dag een rol speelt en zichtbaar is. Het nieuwe normaal moet zijn om op een duurzame manier aan gezondheid te werken, ingebed in de leer- en leefomgeving.

Wat typeert de 'Gezonde Basisschool van de Toekomst'? En wat doen jullie?

De kern is dat er aandacht is voor gezondheid en het ontwikkelen van gezond gedrag bij leerlingen. Om uiteindelijk gezonde generaties te laten opgroeien. We doen dat in eerste instantie door de schooldag met een uur te verlengen (de verlenging komt bovenop de reguliere pauze, waardoor een blok van c.a. 90 min ontstaat). Dat extra uurtje noemen we het TSO-uurtje (tussenschoolse opvang) en plakken we tussen het ochtend- en het middagedeelte in. Het eerste halfuur van dat extra uur wordt gebruikt om uitgebreid in de klas met de kinderen te lunchen. Daarna is er een uur ruimte voor vrij spel en een gericht activiteitenprogramma bestaande uit sport-, spel- en/of cultuuractiviteiten, begeleid door o.a. pedagogisch medewerkers.

De school serveert aan alle kinderen een gezonde lunch, die voor 80% bestaat uit producten uit de schijf van vijf van het Voedingscentrum. De overige 20% bestaat uit producten die de kinderen af en toe mogen hebben zoals zoet beleg. We gebruiken geen producten die ongezond zijn en worden afgeraden.

'We bieden een aantoonbare gezonde lunch aan, die stoelt op een gewone Nederlandse broodlunch. Aangevuld met groenten, fruit en zuivelproducten. De kinderen hebben dus iedere dag de keuze uit brood, beleg, groente, fruit en zuivel- en graanproducten. We creëren hiermee ook gelijkheid. Er hoeft geen kind meer met een mager gevulde broodtrommel te zijn.'

Normaal gesproken proppen de kinderen in een kwartier hun boterham even snel naar binnen, want je wilt daarna ook nog spelen. Tijdens de lunch komen leuke gesprekken op gang. Het is helemaal ideaal als een leerkracht dan aanschuift om het gesprek soms nog op een leuke manier te beïnvloeden of op weg te helpen.

Nadat de kinderen rustig met elkaar hebben kunnen lunchen, gaan ze naar buiten. Er is dan eerst ruimte voor een kwartier vrij spelen. Daarna zijn er nog drie kwartier om te besteden aan sport- spel- en cultuuraanbod, begeleid door pedagogisch medewerkers. In de uitvoering worden ook lokale sportverenigingen en/of cultuur uitvoerders betrokken. In de meeste scholen is er dan echt een keuze circuit. Dus dit biedt kinderen ook keuze, ze kunnen binnen de mogelijkheden die er zijn, kiezen wat ze willen doen.

Langer naar school. Riep dat geen weerstand op bij leerlingen, ouders en leerkrachten?

Bij iedere verandering vragen betrokkenen zich af: what's in it for me? Het was dus belangrijk daarover met elkaar in gesprek te gaan. In eerste instantie met de leerkrachten. Waar we voor gezorgd hebben is dat de leerkracht niet leidend is voor de TSO. De lunch en het actieve programma worden namelijk begeleid door pedagogisch medewerkers vanuit de kinderopvang, door sport- en cultuurprofessionals en vrijwilligers. Zo heeft de leerkracht dus ook echt even pauze en wordt die daarmee niet zwaarder belast. In de praktijk zie je dat veel leerkrachten dat half uur lunch ook gewoon in de klas blijven omdat ze dat lunchmoment zelf ook zo waardevol vinden. Na dat half uur heeft de leerkracht nog een uur pauze en deze tijd kunnen zij gebruiken om een stuk te wandelen, kort te overleggen of correctie- en voorbereidend werk te doen. Wat ze in die tijd gedaan krijgen, hoeft niet meer na schooltijd en dat betekent voor leerkrachten dus dat als ze hun dag effectief inrichten zij ook aan het einde van de schooldag met hun dagtaken klaar zijn. Ook voor de leerkrachten is dat gezonder. In het begin waren leerkrachten wat pessimistisch, maar na de ervaring van een aantal jaren zeggen de leerkrachten toch ook wel dat ze minder vaak in de avonduren aan de bak moeten.

'Wat heel vaak speelt in het basisonderwijs is dat leerkrachten tot 15.00 uur lesgeven, vervolgens voeren zij nog gesprekken met ouders. Rond 16.30 uur moeten zij naar huis toe omdat zij thuis ook zorgtaken hebben en vervolgens moeten zij vanaf 20.00 uur hun werkzaamheden nog afmaken. Dat valt weg als je al een moment in de dag inlast waarop je dat dan al kunt doen.'

Voor veel ouders betekende een langere schooldag, dat zij zorgtaken en hun werk beter konden combineren. Langere schooldagen, betekent minder opvang en dus kun je als vader of moeder langer werken.

We hebben het de kinderen eigenlijk pas heel laat in het traject gevraagd. En wat bleek was dat kinderen zich eigenlijk helemaal niet zo druk maakten om die langere schooldag. Kinderen hebben weinig beeld en geluid bij wat die langere schooldag betekent. Misschien dachten ze dan kunnen we minder lang buitenspelen als we langer op school zitten. Maar we merkten al gauw dat de kinderen de invulling van dat extra moment, dus die lunch in combinatie met het sport-, spel- en cultuuraanbod, zo ontzettend leuk vonden dat eventuele negatieve zaken wegvallen.

Dit klinkt goed. Zo willen wij ook wel weer terug naar school!

Heel veel ouders die dit zien zeggen dat ook. Dat de hele sfeer op een school zo afwijkt van wat je normaal op een school ziet. Kinderen leren ook op een andere manier met elkaar omgaan, want dat is het afgeleide effect natuurlijk. Als je kinderen in een hele sociale situatie plaatst. We hadden niet durven denken voordat we hiermee begonnen hoe belangrijk dat extra uurtje is. Bijvoorbeeld het samen eten. Dat is zo ongelooflijk belangrijk. Daar komt bij dat kinderen allemaal een gelijke keuze hebben aan het lunchbuffet. Het komt dus niet meer voor dat het ene kind heel veel brood of iets heel lekkers in zijn broodtrommel heeft en het andere kind heel weinig of iets minder lekkers. Je kiest allemaal uit wat er op tafel staat. Dat zorgt voor gelijkheid. En tegelijkertijd zie je dat als kinderen met elkaar aan tafel gaan dat zij op een andere manier met elkaar in gesprek gaan. Kinderen komen dus met elkaar in gesprek tijdens het eten. In de

eerste twee weken was dat een redelijk turbulente situatie, want die kinderen zijn in het begin vooral bezig met wat ze op dat moment allemaal kunnen kiezen. Na verloop van tijd groeide dat uit en dan komen er steeds meer gesprekken. En als je dan een goede pedagogisch medewerker hebt en een goede leerkracht die er ook zo nu en dan eens bij gaat zitten en soms iets inbrengt, dan kun je uit dat eetmoment heel veel meer waarde halen. Pesten onder kinderen is hierdoor ook heel sterk afgenomen en ver weg. Dit omdat kinderen op een ander sociaal level met elkaar kunnen interacteren.

Julie werken lokaal samen met partners. Klopt het dat dit haast een lokaal samenwerkingsproject is geworden?

Dat is zeker zo. De verbinding met de omgeving is heel belangrijk. Die verbinding met de omgeving ontstaat doordat we de sport- en cultuurwereld eigenlijk de school binnenhalen. Wij hadden het geluk dat we al geëxperimenteerd hadden met hoe je sportverenigingen kunt aansluiten bij de school. Daar hebben we veel van geleerd. Vaak was het zo dat als we een sportvereniging vroegen om iets te doen onder schooltijd, dat dat niet direct ging omdat zij ook met vrijwilligers werken. Maar als je alle sportverenigingen uit de omgeving om tafel zet, ambities deelt, aangeeft dat je hen graag wilt inzetten en samen bespreekt hoe je dat kan doen, dan is er heel veel mogelijk. Met name bleek het belangrijk afspraken ver vooruit te maken. Sportverenigingen krijgen dan heel veel dingen gewoon goed geregeld. En dan is het natuurlijk ook mooi als er middelen zijn om een blijk van waardering te kunnen geven. Inmiddels draait er een levendig carroussel van activiteiten. Het is wel belangrijk die relaties en contacten continu te onderhouden en plannen te blijven maken met elkaar. Anders ontglipt het je.

Een andere uitdaging die we wel hadden is het vinden van vrijwilligers. Vaak werf je die vrijwilligers onder de ouders. Ouders werken vaak ook. Maar in iedere buurt van een school, wonen mensen die niet werken en die op dit moment niet meer betrokken zijn bij school. Dus we zijn ook in de buurt gaan neuzen om te kijken of we ook buurtbewoners konden inzetten als vrijwilliger. En toen bleek plotseling dat oma's of ooms en tantes van kinderen best een rol wilden spelen tijdens die TSO-uurtjes. Op die manier betrek je dus ook de buurt. Nog los van het feit dat een deel van het concept ook uitwerkt in de buurt door ook de trapveldjes in de buurt te gebruiken of het plaatselijke gemeenschapshuis waardoor je de kinderen ook de wijk inbrengt. Dus je haalt de wijk de school in en je brengt de kinderen de wijk in. Dus ook mensen in de buurt die geen kleine kinderen meer hebben, kunnen zo een rol van betekenis spelen. Zo werken we aan een steunende samenleving.

Er is een groepje opa's die de schooltuin bemenst. Die gaan twee dagen per week met kinderen in de schooltuin werken. Dat is voor de kinderen ontzettend leuk, maar ook voor de opa's betekent het een extra ontmoetingsmoment. Die zien elkaar ook buiten de schoolmomenten. Zo krijg je ook meer samenhang.

Een ambitie die in de eerste beleidsstukken ook zo genoemd is, is dat je eigenlijk wilt dat de school de maatschappelijke hotspot in de wijk wordt. Zeker als je kijkt naar de wijken waar faciliteiten de laatste jaren zijn weggetrokken, waar minder voorzieningen zijn. Uiteindelijk zou je willen dat ook de minder draagkrachtige mensen tijdens de lunch, kunnen lunchen op school. Een van de belangrijkste inzichten, is dat de samenhang in de wijk ervoor zorgt dat het concept

sterk is. In een wijk waar iedereen zijn eigen ding doet, wordt het lastiger om dit concept uit te werken.

Los van wat het voor een individu betekent om betrokken te zijn, wil je ook voorbeeldgedrag laten zien van hoe je met elkaar omgaat. Bij gezondheidsverschillen hebben we het ook over intergenerationele overdracht. Wat is jouw ervaring hiermee?

Die intergenerationele overdracht was de aanleiding om dit te doen. In Zuid-Oost Limburg is in [2015 een onderzoek](#) gepresenteerd vanuit de Universiteit van Maastricht en de GGD. Dat onderzoek liet zien hoe negatieve intergenerationele overdracht of ongezond gedrag er eigenlijk voor zorgt dat deze omgeving met het jaar ongezonder wordt. Je kunt alleen iets aan die intergenerationele overdracht doen als je ergens een trend breekt en eigenlijk een generatie een ander gedrag leert dan de vorige generatie, waardoor die overdracht daarna de andere kant opgaat.

Dit zijn allemaal onderwerpen waar de JGZ zich ook voor inzet. En ook de JGZ zoekt daarbij partners in de omgeving om meer verschil te maken dan dat je in die individuele spreekkamer kan doen. Hoe kijk jij naar de JGZ?

De gezondheidszorg in Nederland is toch behoorlijk curatief ingericht. De JGZ ziet kinderen, signaleert een probleem en werkt aan het oplossen van dat probleem. Terwijl je eigenlijk zou moeten zeggen we zien een maatschappelijk probleem en we werken aan de oplossing van dat maatschappelijke probleem zodat je in de spreekkamer minder problemen ziet. Dus eigenlijk flip de coin van curatief naar preventief, dat zou veel meer verankerd moeten zijn in het systeem.

Dat zeg je niet voor niets. Werkt de Gezonde Basisschool voor de Toekomst samen met de sector Jeugdgezondheid?

Onze GGD Zuid Limburg is een integrale partner. Zo proberen we dus ook de schoolarts en jeugdverpleegkundige aan te haken om er ook voor te zorgen dat we hetzelfde verhaal vertellen. We zijn over heel veel dingen positief en optimistisch, maar daar is nog wel winst te boeken. Voor mijn gevoel ligt er vooral winst in de onderlinge afstemming. Vroegpreventie begint, in de meest ideale vorm al bij -9 maanden. De hele periode tot 18 jaar zou één aaneengesloten keten van geïntegreerde en aan elkaar verbonden interventies moeten zijn. Kijk in dat opzicht eens op <https://trendbreukzuidlimburg.nl/>, hier wordt die verbinding geoperationaliseerd.

Wat zijn jouw ambities?

De eerste ambitie voor nu ligt bij opschaling. Dus in 2023 dertig scholen aangesloten hebben op onze beweging. Daarvoor is ook een samenwerking met de provincie Limburg opgezet, die het programma deels financieel ook ondersteunt. Er is ook een stichtingsbestuur opgezet dat zich bezighoudt met die implementatie, zodat we het weghalen bij de schoolbesturen. Anders blijft het heel sterk iets van Movare, en het moet eigenlijk iets van alle schoolbesturen worden. Daarna willen we natuurlijk dat dit iets landelijks wordt. We worden daarin enigszins geholpen door een motie die voor de kerst aangenomen is door de Tweede Kamer waarin VWS de opdracht krijgt scenario's uit te werken om de gezonde school lunch op school mogelijk te maken met een landelijke financiering. Komende weken volgen daar inhoudelijke sessies over met VWS. We hopen natuurlijk op financiering bodem bij VWS. De lunch zou dan in ieder geval

gefinancierd kunnen worden. En dan is het ook realistischer om te kunnen verduurzamen op grotere schaal.

Een kwalitatieve ambitie is dat we het concept gaan versterken. Waar het concept nu vooral gaat over gezondheid zouden we eigenlijk gelijke kansen in algemene zin willen toevoegen. Deze ambitie vindt zijn oorsprong in de samenstelling van de bevolking in dit gebied. We zien in dit gebied enorm veel kinderen die onder geadviseerd worden. Deels omdat de verwachting van die kinderen wordt gebaseerd op ervaringen met de ouders ("de ouders waren ook geen hoogvliegers"). Zo blijft de verwachting van die kinderen hun hele schoolloopbaan laag en zo benutten deze kinderen eigenlijk niet hun volledige vermogen. Deelname van leerlingen aan het vmbo is hier significant groter dan aan het havo/vwo. Terwijl het cognitief vermogen van die kinderen niet allemaal spoort met dat vervolgdadvies. We zouden dus graag meer dan dat we dat nu doen insteken op het verrijken van cognitie. Dat zou kunnen betekenen dat je dus ook extra onderwijstijd benut in een schooldag. En daarmee de kansen voor kinderen op cognitief vlak en op het gebied van talentontwikkeling verder kunt brengen. Zodat kinderen gewoon meer kansen hebben in hun toekomst.

Heel mooi dat er een samenwerking met VWS aan het ontstaan is. Ik weet dat het rapport aangeboden is aan Blokhuis, wat was zijn reactie? Wat vond hij van het effect dat het tot nu toe heeft?

Hij is hier een aantal keren geweest en hij vindt het effect dat hij hier ziet in de microsituatie geweldig. En hij ziet ook veel kansen om dit op te schalen naar de rest van het land. Wel is er een politieke noemer nodig. Dat onderzoek heeft hem die politieke noemer deels gegeven omdat het onderzoek laat zien dat als je dit concept uitvoert en je de effecten doorrekent naar de hele BV Nederland dat dit kan betekenen dat je aan de achterkant gewoon echt zorgkosten gaat besparen. Als we het daarover hebben, hebben we het over echte preventie natuurlijk. Er zit wel een winstwaarschuwing bij en ik noem dan ook meteen de derde ambitie. Namelijk als je wilt dat dit daadwerkelijk iets gaat bereiken voor de zorgkosten zodat generaties ook daadwerkelijk gezonder worden en gezonder blijven, dan kan het niet anders dan dat we ook zo gaan werken op het voortgezet onderwijs. De periode waarin kinderen eigenlijk van hun kindertijd naar hun puberteit gaan is zo cruciaal. Die moet je dan ook meenemen. Dit zijn we ook al wel aan het voorbereiden met een aantal VO scholen, dus een gezond VO. Met een specifiek concept dat past bij die specifieke context. Dat is dus niet copy/paste van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs.

Wat is jouw ambitie in de samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg?

Als wij meer massa maken gaat de Gezonde Basisschool van de Toekomst en de aandacht voor één geïntegreerde interventie vanzelf ook bij de JGZ een rol spelen. Nu hebben we een beperkt aantal scholen, maar die ouders stellen vragen die ze halen uit de manier waarop de school werkt. En die vragen zijn voor een school soms ook best lastig, want dan moet die schoolarts dat concept ook kennen, daar een mening over hebben en ook zinvol daarover kunnen adviseren. Als de norm is dat scholen op deze manier werken, vraagt dat dus ook iets van de manier waarop de JGZ interacteert met ouders. Het ontstaan van een sterke lokale, geïntegreerde samenwerking is dus heel belangrijk. Met dezelfde ambitie en dezelfde taal. En het is dus belangrijk dat we allemaal van diezelfde geïntegreerde blik uitgaan. De blik dat leefstijl een

interactiemodel is. Als ik op dit moment werkzaam zou zijn bij een JGZ-organisatie dan zou ik ook een soort kaart aan ouders willen kunnen laten zien. Waarmee je voor iedere leeftijdsfase kunt laten zien hoe die brede blik op gezondheid is en welke ontwikkelingen daarin belangrijk zijn. Als ouders daarin meegenomen worden en het ook overal in terugkomt in de praktijk (KDV, peuterspeelzaal, school) dan blijft het niet bij iets incidenteels van die school in die wijk, maar dan wordt die boodschap iets fundamenteels. En dan gaat het iets in het gezin betekenen. Voor ouders is dat denk ik ook prettig, één verhaal één boodschap. Die consistentie in het verhaal is belangrijk. Nu is het vaak zo dat als je een beetje pech hebt dan geeft de jeugdarts of de jeugdverpleegkundige boodschap A, vervolgens kom je bij een eigenzinnige peuterjuf die geeft je boodschap B en op de basisschool doen ze het weer anders en krijg je boodschap C.

Een andere ambitie is het verder ontwikkelen van talent. De reguliere schooldag wordt nu vooral gekenmerkt door het ontwikkelen van cognitief talent. In de extra TSO is veel meer aandacht voor hoe je sportieve, sociale en creatieve talenten kunt ontwikkelen. Eigenlijk zitten alle elementen van meervoudige intelligentie hier wel in verweven. Je zou daar veel verder in kunnen gaan. Daarin zijn we nu ook wel aan het onderzoeken wat daar dan in kan.

Met de interventie Drakenvallei (<https://www.bureau-21.nl/educatie>) zou je daar een stap in kunnen zetten. Maar dat is dan vooral de oriëntatiefase nog. Dus het ontdekken van en vervolgens kun je daar mee verder.

Het gaat er ook om dat je als school kijkt naar hoe je binnen die tijd dat je de leerling "in huis" hebt, activiteiten kunt aanbieden die prikkelen en triggeren en die ervoor zorgen dat kinderen ontdekken dat ze ergens affiniteit mee hebben of waar ze goed in zijn. Een mooi voorbeeld is bijvoorbeeld een school in Heerlen. Die hebben in hun programma opgenomen dat er een fietsenmaker op school komt en die met kinderen fietsen uit elkaar gaat halen en in elkaar gaat zetten. Daar gaat het dan over technisch talent ontwikkelen en dit biedt kinderen de mogelijkheid te ontdekken of ze daar iets mee hebben. En dat kun je op tal van andere vlakken ook doen. Dus laat kinderen kennis maken met dingen die ze normaal gesproken niet doen. Dus door de wereld naar binnen te halen en kinderen een kans te geven in wat er nog meer is - naast wat ze al kennen in hun al bekende wereld / netwerk.

Op het gebied van sport en bewegen doen we dat eigenlijk al wel. Een voorbeeld hiervan is een worstelvereniging. Dat is een sport die voor veel kinderen nieuw is. Dat is niet iets wat de gemiddelde kleuter doet en daarom dus ook extra leuk. En het is mooi dat je dan kinderen ziet die daar heel erg voor gemaakt zijn. Kinderen die op andere sporten wat minder goed mee kunnen komen omdat ze een stevigere bouw hebben, doen het daar dan heel goed. Dat is voor het ontwikkelen van competentiegevoel, zelfbeeld en zelfvertrouwen natuurlijk enorm belangrijk. Wat je ziet is dat we eigenlijk gewoon steeds meer het onderwijs proberen te veranderen 'Van leerschool naar leefschool'.

Wat enorm inspirerend was, was dat ik een aantal jaren geleden met een collega in Amerika was bij Full Sail University in Orlando. Een universiteit die puur en alleen werkt voor beroepen in de entertainment business. Zij hebben op hun campus eigenlijk een mini campus gebouwd voor kinderen waar ze verschillende talenten die daaronder hangen, met kinderen ontwikkelen. Ik was daar zo van onder de indruk. Waar kinderen een game ontwikkelden van het moment tot bedenken tot de grafische vormgeving, de programmering tot en met het ontwerp van het

hoesje en de vermarkting aan toe. Dus alles erin. Dat was geweldig, echt geweldig! Het idee om kinderen zo op allerlei manieren te stimuleren hun talenten te ontwikkelen. De luxe daar was wel dat er geen apparaat stond dat langer dan een half jaar oud was.

Zijn we iets vergeten?

Graag maak ik nog een opmerking. Richting alle mensen die iets willen weten over het concept. De provincie Limburg heeft een ontzettend belangrijke rol gespeeld in de totstandkoming van dit concept. Ik merk nu dat de combinatie tussen wat de provincie doet en wat de lokale overheid doet dat dat een enorm vliegwiel is. Dat gaat niet altijd alleen maar over geld en over het feit dat er subsidies beschikbaar komen, maar het gaat dan vooral om de boodschap die bijvoorbeeld een wethouder van onderwijs uitzendt als die tegen zijn gemeenteraad zegt dat dit concept iets is wat we moeten willen binnen de gemeente voor al onze scholen. De kracht die daarvan uitgaat, ook naar ouders toe die dit in de krant lezen bijvoorbeeld, is heel belangrijk. De provincie Limburg kijkt daarin wel af van andere provincies. Ik heb mensen bij andere provincies gesproken die gewoon zeiden: ja daar zijn wij niet van, dat is onze opdracht niet. Dus die samenwerking is wel heel belangrijk om het aan de gang te krijgen en om het aan de gang te houden. Op alle niveaus integraal samenwerken dus.

Als je kinderen voor je ziet. Wat is het effect op de kinderen die jij gesproken hebt over dit concept?

Kinderen weten zelf niet dat ze gezonder zijn dan voorheen. Kinderen weten wel dat ze het op school leuker vinden. En het woord leuk lijkt hier dan een soort loze kreet, maar als je kinderen vraagt wat vind je dan leuker op school dan noemen ze het gezelliger, dat er minder ruzies zijn, dat ze het gevoel hebben er meer bij te horen. Dus onder dat woord leuk zit heel veel betekenis voor kinderen. Welbevinden via gezondheid, via gelijkheid. Dat is denk ik een heel belangrijk effect dat op kinderen afstraalt.